

Biblioteksplan för Söderhamns kommun 2015 - 2018

Bibliotekens framtid

Så länge det funnits böcker har det funnits bibliotek, vilket leder till slutsatsen att bibliotek kommer att finnas så länge det finns läsare. Det förekommer röster i debatten som hävdar att det inte längre finns behov av bibliotek. Nyligen utmärkte sig en skolledare med uttalandet att han ämnade avskaffa skolbiblioteken. – Ge ungarna en laptop eller en ”padda”- där kan de finna all litteratur de behöver. Pedagogiska ledare med dylik inställning är troligen en orsak till de nedslående siffrorna rörande läsförståelse och läsförmåga som de senaste PISA-rapporterna visar.

Även om användningen av den traditionella boken (med pärmar och i svartskrift) kommer att minska kommer inte sökandet efter kunskap och litterära upplevelser att försvinna. I vilken form upplevelser och fakta presenteras spelar mindre roll, det är besökaren, låntagaren, eleven eller studenten som gör valet. Bibliotekens roll som litteratur- och kunskapsförmedlare samt mötesplats och informationscentrum kommer att bli allt viktigare. Om inte, står samhället inför stora problem. Att fritt informera sig, att fritt få tillgång till kunskap på alla plan och nivåer är grundbulten i en fungerande demokrati. Att fritt få möjlighet att erövra språket och kunna delta i samhällsdebatten på jämlika villkor förutsätter välrustade och välbemannade bibliotek.

Biblioteksrummet i informationssamhället

Informations- och kunskapssamhället ställer höga krav på källkritik. Vad är sant eller falskt på nätet? Hur värderar vi den information som dagligen sköljer över oss? Biblioteket är en garant för tillgången på, och förmedlingen av, allsidig information till medborgarna. Samhällets förändring påverkar självfallet biblioteken. Biblioteksrummet kommer till följd av denna utveckling att förändras. Det är ingen isolerad ö. Fler ytor med åtkomlighet till digital information kommer att behövas, inte endast för egna individuella sökningar utan även för gruppaktiviteter. För att nå de grupper och människor som än inte har tillgång till de ”nya digitala medierna” har biblioteken och bibliotekspersonalen en viktig uppgift i att vägleda och hjälpa. Det är troligt att framtidens bibliotek kommer att ha färre traditionella bokhyllor och bokmagasinen kommer att vara mindre. Datorer, skärmar, ”medieboxar” och trådlösa nätverk kommer att ta större plats.

Biblioteket som vardagsrum

Bibliotekets funktion som kommunens vardagsrum kommer tveklöst att behöva stärkas. Dels som mötesplats för information och förströelse dels som en knutpunkt för föreningslivet. Föreningar behöver rum och lokaler för att bedriva sin verksamhet: Röda Korset med läxhjälp, Alir med släktforskning, Hemslojden med Stickcafé, Schackklubben, läsecirklar, invandrarföreningar m.m. är bara ett urval av de föreningar som frekvent håller till på biblioteket.

Biblioteket som informations- och kunskapsnav

Bibliotekets roll som kommunens informationsförmedlare har kontinuerligt utvecklats under åren och kommer så att fortsätta. "Bibblan svarar" är en dygnetrunttjänst som etablerades på webben för ett antal år sedan och som rönt stor popularitet, men även de personliga besöken på det enskilda biblioteket rymmer allt fler frågor av allehanda slag, alltså inte endast litteraturanknutna. Det kan gälla allt från buss- och tågtider, film- och teaterföreställningar, stads- och byggnadsplaner, öppettider vid lokala och fjärran inrättningar, testresultat av olika produkter, information om resmål och lagar och förordningar.

Kompetensutveckling

Bibliotekspersonalen är rustad för att möta framtiden. Den har under året deltagit i åtskilliga träffar i KUB-projektets anda. KUB (Kompetensutveckling bibliotek) är ett EU-projekt som omfattar Gävleborg, Dalarna, Uppsala och Värmlands län, totalt 49 kommuner. Avsikten är att höja kompetensen hos alla anställda. Huvudområden är: marknadsföring, tillgänglighet och bemötande, lära av varandra, IT och nya media. Responsen från deltagarna i de många kurserna och träffarna är stor. På personalsidan är således biblioteken bra rustade inför framtida utmaningar.

Läsfrämjande

Den största utmaningen för biblioteken, lokalt och nationellt, är ändå de oroande rapporterna om svenska elevers sjunkande läsförmåga och läsförståelse. Här måste krafttag till. Detta är inte endast en fråga för skolan utan berör i hög grad hela samhället. Söderhamns Stadsbibliotek har under decennier jobbat hårt med läsfrämjande åtgärder i form av bokprat, boksamtal, bokcirklar, bokskola, författarbesök, skivrarverkstad m.m. Samarbetet har fungerat bra med enskilda lärare och skolor. I den förra biblioteksplanen lades fokus på att starta ett mer formaliserat samarbete mellan skola och folkbibliotek, vilket efter många prövningar slutligen resulterade i en Skolbiblioteksplan, antagen 2012. Sedan 2011 finns också alla elevers rätt till Skolbibliotek inskrivet i skollagen. Frågan är vad som menas med ett skolbibliotek, här går tyvärr ofta åsikterna isär. I biblioteksplanen från 2006 påtalades den ojämna standard som råder på skolbiblioteksområdet i kommunen. Ett försök till konkretisering av nödvändiga åtgärder har gjorts i skolbiblioteksplanen. Med tanke på de nedslående resultat som PISA-rapporten visar bör arbetet med att stärka och utveckla skolbiblioteken ges högsta prioritet. Kungliga biblioteket (KB) har fått regeringens uppdrag att tillsammans med skolbibliotekssverige under 2014 skapa stödmaterial kring skolbibliotekens utveckling. Barnens språkliga utveckling startar långt innan skolåldern. Grunden till erövrandet av språket och till att bli en god läsare läggs redan under det första levnadsåret och i den tidiga förskolan, vilket alla som arbetar med barn, läsning och språkutveckling bör vara medvetna om. En kraftig resursförstärkning till skolbibliotek, självklart bemannade med utbildad personal, samt en lika omfattande satsning på läsning och språkutveckling i förskolan är av nöden.

Regionalt samarbete

Ett av målen i vår biblioteksplan från 2006 var att utveckla det regionala samarbetet. De första stegen hade då redan tagits i det projekt som skulle leda till skapandet av HelGe-biblioteken. Det målet är till fullo uppnått, men därmed inte sagt att det inte kan utvecklas ytterligare. Alla tio kommuner i länet är nu med i samarbetet och projektet har gett eko i hela landet. Biblioteken samarbetar på alla plan och låntagarna i hela länet kan låna, reservera, returnera från vilket bibliotek de vill. Nyss har en gemensam webb med ökad tillgänglighet gjorts sökbar och nedladdningsbar till telefoner och plattor. HelGe – biblioteken är ett lyckat projekt som alla inblandade kommuner vill utveckla ytterligare.

Bilaga

Mål för biblioteksverksamheten i Söderhamn

Läsförmågan är en förutsättning för att klara sig i samhället och fyller olika funktioner. Den berikar fantasin, ger kunskaper och förståelse för andra människor och företeelser. Ett övergripande mål för biblioteksverksamheten i kommunen skall därför vara att väsentligt förbättra läsförmågan hos kommunens elever. Detta är en uppgift inte endast för biblioteken utan här krävs ett utvecklat samarbete med skolan och lärarna. Bibliotekspersonal, lärare, rektorer, föräldrar, politiker m.fl. kan tillsammans nå långt. Grunden till en god läsförmåga läggs långt innan skolåldern och börjar redan på spädbarnsnivå. Biblioteket och boktillgången skall tidigt komma in i barnens liv, genom föräldrar, förskollärare, barnavårdspersonal, dagbarnvårdare m.m.

Under den kommande femårsperioden skall folkbiblioteken stärka och utveckla satsningen på barn och unga i avsikt att skapa en bättre läsförmåga och läsförståelse hos kommunens barn och elever.

Folkbiblioteket skall samordna detta mål för läsfrämjande insatser med de mål som uttrycks i Skolbiblioteksplanen.

Utveckla biblioteksrummet! Biblioteket är kommunens informationscentral och vilar på en demokratisk och neutral grund. Genom upprustning och utveckling av bibliotekets lokaler kan vi bättre tillmötesgå de växande kraven på information. För att våra invånare skall kunna delta i samhällsdebatten skall bibliotekets tjänster vara tillgängliga för alla typer av gäster både digitalt och reellt. Hit räknas självfallet då också arrangemang och programverksamhet.

Utveckla tillgängligheten! Biblioteket är flitigt utnyttjat av människor som tvingats fly sina hemländer och efterfrågan på litteratur och information är stor. Behovet av invandrarservice efterlyses av många och biblioteket är en naturlig plats för sådan verksamhet. I takt med att invånarna i vår kommun blir allt äldre bör bibliotekets service till dessa och till personer med olika typer av funktionsnedsättningar stärkas, exempelvis Boken Kommer och talboksservice.

Utveckla HelGe-samarbetet! HelGe-biblioteken har av låntagarna i länets kommuner tagits emot på ett mycket positivt sätt. En ny webb både för dator och mobil är senaste tillskottet. Arbetsgrupper inom "HelGe" arbetar kontinuerligt för att förbättra samarbetet.